

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ
ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝΓΡΑΦΕΙΑ
ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
ΕΝ ΤΗ ΑΚΑΔΗΜΕΙΑ

ΤΑ ΠΑΤΡΙΑ

ΕΚΤΥΠΟΥΤΑΙ
ΕΙΣ 20.000
ΑΝΤΙΤΥΠΩΝ
ΚΑΙ
ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ
ΔΩΡΕΑΝ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΤΗΣ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΠΑΤΡΙΩΝ ΑΜΥΝΗΣ

Ἐκδιδόμενον τῇ ἐπιμελείᾳ ἱετροπῆς ἐκ τῶν κ. κ. Σ. Βουτυρά, Γ. Ν. Χατζιδάκι, Κ. Ν. Ζησίου καὶ Ι. Μ. Δαμβέργη, διευθύνοντος.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Εὐτυχὴς καὶ υπερήφανος ὀφείλει νὰ εἶναι ὁ διδάσκαλος διὰ τὸ μεγαλεῖον τῆς ἐμπειστευμένης εἰς αὐτὸν ἀποστολῆς. Παρὰ τὸν ἱερέα καὶ ὑπέρτερος τοῦ γονέως, αὐτὸς χαράσσει τὸν δρόμον τῶν γενεῶν, αὐτὸς προσχεδιάζει τὴν ἱστορίαν τῶν ἐθνῶν, αὐτὸς θεμελιεῖ τὴν δόξαν. Ἀλλὰ καὶ τὴν ἐκμηδένισιν.

Εἴτε τὰ στοιχειώδη γράμματα, εἴτε τὰ ἀνώτερα διδάσκει, δὲν ἐκτείνεται πρὸς τοὺς ὀλίγους ἢ πολλοὺς μαθητάς του. Πρὸ αὐτοῦ ἵστανται οὐχὶ πρόσωπα, προσωρισμένα νὰ ἐκλείψωσιν, ἀλλ' ἀρχηγοὶ γενεῶν, ὅ-τα ἀθάνατα, μέλλοντα νὰ διαγωνίσωσι πᾶν διδάγμα ἀγαθόν. Ἀλλὰ καὶ κακόν.

Ἀνατάμετε τὰς ψυχὰς τῶν ἐγγόνων καὶ θὰ εὕρητε ἐν αὐταῖς τὸ πνεῦμα, ὅπερ ἐνέχουσιν ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ πάππου ὁ διδάσκαλος. Ὅσους κύκλους σχηματίζει τὸ ἐντὸς λίμνης ριπτόμενον λιθάριον, ἐπὶ τόσων γενεῶν ἀνθρώπων ἐντυπώνονται, μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐξασθενούντα, τὰ ἐν μιᾷ καρδίᾳ χαραχθέντα διδάγματα. Ὁ μέγας Ἀλέξανδρος, δολογησας ὅτι εἰς τὸν πατέρα μὲν ὀφείλει ἀπλῶς τὸ ζῆν, εἰς τὸν διδάσκαλον δὲ τὸ εὖ ζῆν, ἐξέριπεν ἀλήθειαν ἐξιομνημόεντον ἐπίσης, ὅσον καὶ μία τῶν μεγάλων αὐτοῦ νικῶν. Ἀλλὰ τὸ εὖ ζῆν τοῦτο δὲν τὸ ὀφείλουσι μόνοι οἱ μαθηταί. Σειραὶ ἀπογόνων, κεκλημέναι νὰ κληρονομήσωσι τοὺς μυστικούς θησαυρούς, θὰ εὐλογήσωσιν ἐνδομύχως τὸν ἐν τῷ σκότει τοῦ παρελθόντος κρυπτόμενον ἀγνωστον δωρητὴν. Τὸν διδάσκαλον. Ἀλλὰ καὶ σειραὶ πρεγόνων, μοχθησάντων, αγωνισθέντων, μαρτυρησάντων ὑπὲρ τοῦ ἀγαθοῦ μέλλοντος, πρὸς αὐτὸν ἀτενίζουσι, παρ' αὐτοῦ ἰδιαιτάτα προσδοκῶσι τὴν συνέχισιν, τὴν ἐπίσπεψιν τῶν ἀγώνων τῶν.

Ἐν τῇ ἐποχῇ ταύτῃ τῆς ταπεινῆς πεζότητος, ἃς μὴ ἀναμένη ὁ διδάσκαλος τὴν πρέπουσαν ἀναγνώρισιν, τὴν πάνδημον διαδήλωσιν τῆς ὀφειλομένης αὐτῷ τιμῆς. Καὶ ἡ παραγνώρισις τεὐναντίον προσθέτει ἐν φύλλον δάφνης εἰς τὸν μαρτυρικὸν αὐτοῦ στέφανον. Ἀρκεῖ ὁ μόνος αὐτὸς νὰ ἔχῃ πλήρη τὴν τοιαύτην ἀντίληψιν τοῦ ἔργου του καὶ θὰ εἶναι εὐτυχὴς ἐν ταῖς δοκιμασίαις του, ὑπερήφανος ἐπὶ τῷ μεγαλείῳ τῆς ἀποστολῆς.

Διὰ μέσου τῶν μυστικῶν ἐνθαρρύνσεων τοῦ παρελθόντος, διὰ μέσου τῶν γλυκυτάτων ἐλπίδων τοῦ μέλλοντος, ἐμπνευσμένος καὶ ἐνθους δημιουργὸς τῆς ἐθνικῆς δόξης, ἃς χωρὶ στερρῶς ὁ Ἕλλην διδάσκαλος. Καὶ στρατηλατῶν τρόπαια καὶ ναυμάχων νίκαι καὶ εἰρηνικῶν ἀγώνων δάφναι καὶ πᾶν ἄθλημα, θὰ εἶνε ἔργον ἰδικόν του.

Ὡς ὑπέρτατος παντὸς ἄλλου ὁ τίτλος τοῦ διδασκάλου! Καὶ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ὑπὲρ πάντας τοὺς ἐγκοσμίους τίτλους τοῦτον προέκρινε καὶ ἀπεδέχθη.

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Κυριακὴ τοῦ Θωμᾶ.

Ἰωάν. (1, 19, 37)

Κείμενον

Οὕσης ¹ ὥστας τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ ² μιᾷ τῶν Σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ συνηγμένοι διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς ³ Εἰρήνη ὑμῖν. Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ. Ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν Κύριον. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς πάλιν. Εἰρήνη ὑμῖν καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ πατήρ, καὶ γὰρ πέμπω ὑμᾶς. Καὶ τοῦτο εἰπὼν ⁴ ἐνεφύσησε καὶ λέγει αὐτοῖς. Λάβετε Πνεῦμα ἅγιον. Ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς, ἂν τινων κρατῆτε, κεκράτνται. Θωμᾶς δὲ, εἰς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Αἰδύμος, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν, ὅτε ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς. Ἐλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί, Ἐώρακαμεν τὸν Κύριον. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς. Ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσίν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τὸν ἥλων καὶ βάλω τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω. Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ Θωμᾶς μετ' αὐτῶν. Ἐρχεται ὁ Ἰησοῦς, τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν. Εἰρήνη ὑμῖν. Εἶτα λέγει τῷ Θωμᾶ. Φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε, καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου· καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου, καὶ βάλε εἰς τὴν πλευρὰν μου καὶ μὴ γίνου ἄπιστος, ἀλλὰ πιστός. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ Θωμᾶς καὶ εἶπεν αὐτῷ. Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς. Ὅτι ἑώρακάς με πεπίστευκας· μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες. Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἃ οὐκ ἔστι γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. Ταῦτα δὲ γέγραπται, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χριστός ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

Σημειώσεις.

1) Ὁ ψίλας = ἰσπέρας 2) Τῇ μιᾷ τῶν Σαββάτων = πρώτη ἡμέρᾳ τῆς ἑβδομάδος = Κυριακῇ—3) Εἰρήνη ὑμῖν = εἶναι ὁ συνήθης παρ' Ἰουδαίους χαιρετισμός, ὁ καὶ σήμερον ἐν χρήσει παρὰ τῆς Ἀνατολικῆς λαοῦ· σελάμ-ἀλέχμ. Ἀλλ' ἐν τῷ χριστιανισμῷ ἔχει ἄλλοιαν σημασίαν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσι ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν (Ἰωάν 14, 27-4) — Ἐνεφύσησε, ἐμφυσᾷ εἰς τὸν Ἀδάμ πνεῦμα ζωῆς ἐμφυσᾷ εἰς τοὺς μαθητάς μετὰ τὴν ἀνάστασιν ὑποκατὰ τὴν νέαν δημιουργίαν τῆς ἐν Χριστῷ ἀναγεννήσεως τῶν ἀνθρώπων.

ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ

ΕΙΡΗΝΗ

Εἰρήνη ὑμῖν, ἥτο ἡ πρώτη εὐχή, ὁ πρῶτος χαιρετισμός τὸν ὅποιον εἶπεν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς μετὰ τὴν ἀνάστασιν αὐτοῦ εἰς τοὺς μαθητάς του. Ἦσαν

ἐκ τοῦ φόβου συννηθροισμένοι, ἦσαν πλήρεις χαρᾶς διότι εἶδον τὸν Κύριον, καὶ ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ φόβου καὶ ὑπὸ τὸ κράτος τῆς χαρᾶς ἀκούσων τὴν αὐτὴν εὐχὴν: εἰρήνη ὑμῖν. Καὶ ὅταν καὶ πάλιν μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας βλέπουσιν αὐτὸν πάλιν τὸν αὐτὸν ἀκούουν χειρετισμένον. Εἰρήνη ὑμῖν. Τόσον ἡ εἰρήνη εἶναι πολὺτιμος, καὶ τόσον συντελεστικὴ εἰς τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ τὴν εἰρήνην ταύτην εὐχεσθαι εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, εἰσελθὼν ἐντός τοῦ οἴκου ἐν ᾧ ἦσαν ἐν οἰκογενειακῇ οὕτως εἰπεῖν συννηθροισαί, ἵνα δεῖξῃ εἰς ἡμᾶς ὅτι ἵνα εὐδαιμονήσῃ ὁ οἶκος ὁ Χριστιανικὸς εἶναι πρὸ παντὸς ἀνέγκης καὶ τῆς εἰρήνης. Περὶ τῆς εἰρήνης ταύτης καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἀποκτήσεως αὐτῆς θὰ διδῶμεν σήμερον.

Ὁ Θεὸς ἀγαπᾷ τὴν εἰρήνην, καὶ δι' αὐτὸ ἀγαπᾷ καὶ ἐκείνους, τοὺς ὁποίους καθοδηγεῖ πνεῦμα εἰρηνικόν, καὶ ἀποστέλλει ἄφθονον τὴν εὐλογίαν αὐτοῦ εἰς τὴν οἰκογένειαν, εἰς τοὺς κόλπους τῆς ὁποίας βσιλεύει ἡ εἰρήνη, καὶ ὑποσχετὰ τὴν αἰωνίαν εἰρήνην εἰς τοὺς φίλους τῆς εἰρήνης ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, καὶ ὀνομαζέει αὐτοὺς υἱοὺς Θεοῦ.

Καὶ ἴδετε τὴν πρόσκεισον αὐτὴν εὐδαιμονίαν ἐν τῇ οἰκογενείᾳ ἐν τῇ ὁποίᾳ βσιλεύει ἡ εἰρήνη. Ἐντὸς αὐτῆς ἡ καθημερινὴ ἀμειψία ἡ ὁποία τρέφει τὴν δικαιοσύνην χιλιῶν συζύγων δὲν ὑπάρχει, καὶ ὁ Θεὸς ὀλιγώτερον ἐξυβρίζεται. Δὲν ἀντιγράφει ἐκεῖ θυμοὺς καὶ μίσση, καὶ ἄλλας λυπηρὰς συζητήσεις, αἱ ὁποῖαι προκαλοῦσι πολλὰς κατὰ τῆς οἰκογενείας τὴν κατάρτην τοῦ Θεοῦ. Ἡ εἰρήνη εἶναι ἡ φύλαξ τῶν ἀρετῶν τῆς οἰκογενείας, ἀναπτύσσει αὐτὰς καὶ ἐπιτρέπει εἰς αὐτὰς νὰ τελειοποιῶνται καθ' ἑκάστην ἡμέραν. Οἱ σύζυγοι εἶναι εὐτυχεῖς. Τὰ τέκνα τῆς οἰκογενείας ταύτης μαρτυροῦνται καλὺτερον. Τὸ οἰκοδομητικὸν παράδειγμα τῆς εἰρήνης τὸ ὁποῖον βσιλεύει μετὰ τῶν συζύγων ἐπιβάλλει εἰς τὰ τέκνα τὰς αὐτὰς ταύτας συνθηκὰς τῆς εἰρήνης, τῆς γλυκύτητος, τῆς ὁμονοίας καὶ ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον. Πανταχοῦ διακρίνονται καλῶς τὰ τέκνα, οἱ ὑπηρετοὶ, οἱ ἐργάται τῆς εἰρηνευτικῆς οἰκογενείας. Δὲν ὁμοιάζουσι οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον πρὸς ἐκείνους, οἵτινες ἀνατρέφονται ἀθλιέστατα ἐν τῇ οἰκογενείᾳ, ὑπὸ τῶν δυστυχῶν συζύγων ἐκείνων, οἵτινες συζῶσιν ἀπλῶς καὶ μόνον ἵνα δηλητηριάσωσι τὴν ἰδίαν ζωὴν, καὶ οἱ ὁποῖοι ἐκχύνουσι τὸ δηλητήριον τῶν παθῶν αὐτῶν εἰς τὴν ψυχὴν ἐκείνων οἱ ὁποῖοι περικυκλοῦσι αὐτοὺς. Ἐν τῇ οἰκογενείᾳ, ἐν ᾗ βσιλεύει ἡ εἰρήνη, καὶ αὐτὰ τὰ ὕλικά συμφέροντα βαίνουν καλὺτερον. Ἐν τῇ οἰκογενείᾳ ταύτῃ κυριαρχεῖ ἡ τάξις καὶ ἡ ὑπακοή, ἡ συνενόησις, ἡ συνεργασία, ἡ χαρὰ, ἡ εὐτυχία, καὶ ἡ ἀμοιβή αὐτῇ χρησιμεύει θαυμασίως εἰς τὴν εὐμερίαν τῆς οἰκογενείας. Ἐρχεται ἀσθένεια καὶ καταλαμβάνει μέλος τῆς οἰκογενείας ταύτης, τὰ λοιπὰ μέλη προθύμως ἀντεπεξέρχονται κατ' αὐτῆς, καὶ ὑποστηρίζουσι τὸ μέλος τὸ ὁποῖον ὑποφέρει. Ἡ πενία κρούει τὴν θύραν τῆς οἰκογενείας ταύτης τῆς εἰρήνης καὶ πάντα τὰ μέλη ἐργάζονται προθύμως εἰς τὸ νὰ ἐκδιώξωσι ταύτην μακράν. Ἐπέρχεται θάνατος ἐνσπεῖραν τὸ πένθος καὶ τὰ δάκρυα καὶ ἡ συμπάθεια τοῦ ἐνὸς παρεργεῖ τὴν ὁδὸν τῶν ἄλλων. Ἐν τῇ οἰκογενείᾳ ταύτῃ δὲν καταβάλλονται ποτε ὑπὸ τῆς δυστυχίας, οὐδέποτε ἀπελπίζουσι, ἀπορροῦνται τὸ κακόν, καὶ ὁδηγοῦνται ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον πρὸς τὸν Θεόν, ὅστις εἶναι ὁ ὕψιστος παρήγορος τῶν δυστυχῶν.

Τοιαύτης εἰρηνικῆς ζωῆς πάντες ἐπιθυμοῦμεν νὰ γίνωμεν κάτοχοι, ἀλλὰ ποῦ εἶναι οἱ ἀληθεῖς φίλοι τῆς εἰρήνης, οἵτινες δύνανται νὰ διεισδύσωσι καὶ καλλιεργήσωσι τὴν εἰρήνην ἐν τῇ οἰκογενείᾳ; Τίνα τὰ μέσα τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ μεταχειρισθῇ τις πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον;

Ἐκαστος ὀφείλει νὰ μάθῃ νὰ ὑποχωρῇ εἰς τὸν ἄλλον, ἐξ ἀγάπης πρὸς τὴν εἰρήνην, εἰς πᾶν ζήτημα τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει σχεῖν πρὸς τὴν ἀμαρτίαν, νὰ μάθῃ νὰ ἀνέχεται ὁ εἰς τὰ ἐλαττώματα τῶν ἄλλων. Οὕτω ὅταν διώκησθε, συκο-

φανήσθε, ἐξυβρίζησθε ὑπὸ τοῦ πλησίον ὑμῶν, ἔχετε πάντοτε ὑπ' ὄψιν σας ὅτι εἶναι εὐαγγελικώτερον νὰ ὑποφέρετε σὲς ἢ νὰ ὑποφέρεσιν ἄλλοι ὑπ' ὑμῶν ὑπομένετε λοιπὸν πάντα χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς εἰρήνης ὑμῶν, καὶ ἡ ζωὴ ἡμῶν ἥρεμος βαίνει, καὶ ἡ εἰρήνη θὰ παραμυνη διαρκῶς καὶ μόνιμος ἐν τῇ οἰκογενείᾳ ὑμῶν. Ὁ Κύριος ἡμῶν, οἱ ἀπόστολοι, οἱ μαρτυρεῖς, πάντες οἱ ἄγιοι παρέχουσι ἡμῖν παράδειγμα τοιαύτης εἰρηνεύσεως.

Ἀλλὰ καὶ χάριν τῆς εἰρήνης ὀφείλομεν νὰ θυσιάζωμεν ἐνίοτε μέρος τῶν συμφερόντων ἡμῶν. Πόσοι φόβοι, μίσση, διτυχεῖς ἔχουσιν ἀφετηρίαν ἀσήμερον τὸν κέρδος; ἐλεεινὰ τινὰ πράξιν φυλαργυρίας; Ἐὰν ἐθισθῶμεν ἀπ' ἀρχῆς εἰς ὀλιγωτέρην προσκόλλησιν εἰς τὰ συμφέροντα ἡμῶν, ἐὰν ἐθισθῶμεν νὰ λυπώμεθα ὀλιγώτερον δι' ἐλαφροὺς ζημίας, ἀς ὑφιστάμεθα, θὰ δυνάμεθα ἐν καιρῷ ν' ἀποφεύγωμεν τὰς καταγίγδας ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι ἀνατρέπουσι, διασπῶσι, διαιροῦσι καὶ ἐρημόνους τὴν οἰκογένειαν ὅλην, μεταβάλλουσι δὲ τὸν οἶκον εἰς τάφον ἀληθῆ. Ἐπιλονίκαν ποτε διὰ συμφέροντα πρὸς ἀλλήλους οἱ ποιμένες Ἀβραὰμ καὶ Λώτ. Ἀλλὰ προεμβλίνει ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ ὁ Ἀβραὰμ καὶ θέτει τέρμα τῆς φιλονικίας ταύτης λέγων εἰς τὸν Λώτ. Ἀς παύσωσιν αἱ φιλονικίαι μεταξὺ μας διότι ἐσμεν ἀδελφοί. Καὶ ὁ Θεὸς ἀμείβων τὴν ἀγάπην ταύτην τοῦ Ἀβραὰμ πρὸς τὴν εἰρήνην ἔδωκεν αὐτῷ εἰς κατοικίαν τὴν Χαναάν.

Ἀς ἐθίζωμεν τὴν γλῶσσαν ἡμῶν εἰς λέξεις πλήρεις γλυκύτητος καὶ ἀγάπης, ἀς ἐθισθῶμεν ἡμεῖς αὐτοὶ εἰς τὴν σιωπὴν. Νὰ βλέπωμεν καὶ ν' ἀκούωμεν πολλά, καὶ νὰ ὁμιλῶμεν ὀλίγα καὶ νὰ σιωπῶμεν ἰδίᾳ ὅταν προβλέπωμεν ὅτι οἱ λόγοι ἡμῶν ἀντὶ νὰ ἀποδώσιν ὠφέλιμοι δύνανται νὰ λυπηθῶσι μόνον.

Καὶ τέλος ἀς μάθωμεν νὰ ὤμεν ταπεινοί. Ἡ ὑπερηφάνεια παροργίζει, ἡ ταπεινοφροσύνη καταπραΰνει. Ἡ ὑπερηφάνεια ἐξάπτει τὰς ἐριδας, τὰ μίσση, τὰς διαιρέσεις τοὺς ὑπαινιγμούς καὶ προκλήσεις, τὰς μάχας. Ἡ ταπεινότης τοῦ ναντίον διατρεῖ καὶ προφυλάσσει τὴν εἰρήνην ἐν τοῖς κόλποις τῆς οἰκογενείας, καὶ ἀποβαίνει ἐν τῇ οἰκογενείᾳ πηγὴ χαρᾶς, δυνάμεως, παρηγορίας καὶ ἐσωτερικῆς εὐδαιμονίας. Οὕτω, ἐν ᾧ ἐν τῇ μὴ χριστιανικῇ κοινωνίᾳ ὕφίσταται τόσον μῖστος, καὶ διχόνοια, τόση ταρχὴ καὶ δυσἀρεσκεία, ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ καθιστάμεθα θαρραλεοὶ καὶ ἐπίμονοι εἰς τὰς ἀρχὰς ἡμῶν τὰς χριστιανικὰς, αἵτινες κυριωτέρων βᾶσιν ἔχουσι τὴν εἰρήνην, εἰρήνην κυριαρχοῦσαν τῆς ψυχῆς ἡμῶν, καὶ ἐπιδρῶσαν καὶ ἐπὶ τῶν περὶ ἡμῶν ψυχῶν. Πολεμοῦντες κατὰ τῶν παθῶν τούτων τῶν ὀλεθρίων εἰς τὴν οἰκίαν ἡμῶν, καθιστάμεθα εὐάρεστοι εἰς τὸν Θεόν καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Μκαῖριοι οἱ εἰρηνοποιοί. Μκαῖριοι ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ μακαριώτεροι ἔτι ἐν τῇ αἰωνιότητι οἱ ἀληθῶς ἀγαπῶντες τὴν εἰρήνην. Ζητεῖτε πάντοτε τὴν χάριν ταύτην, τὴν εἰρήνην, καὶ ἡ Ἐκκλησία δὲν παύει νὰ εὐχεται πάντοτε εἰς πάντας ἡμᾶς, καὶ νὰ διατάσῃ ἡμᾶς νὰ ἔχωμεν διαρκῶς τὴν εἰρήνην, εἰρήνην ἐν τῇ ψυχῇ ὑμῶν, εἰρήνην πρὸς τὸν πλησίον ἡμῶν, εἰρήνην πρὸς τὸν Θεόν. Εἰρήνην πᾶσιν.

ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ

Καὶ ἡ Ἑλληνικὴ ἱστορία σαφῶς καὶ μεγαλοφώνως διδάσκει καὶ τὰ «Πατρία» ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐμφανίσεως αὐτῶν διαρρηθὴν ἐκήρυξαν ὅτι οἱ Ἕλληνες διδάσκαλοι ἀπετέλεσαν καὶ ἀποτελοῦσιν ἓνα τῶν πρώτων παραγόντων τῆς ἐθνικῆς παλιγγενείας· τοῦτου δ' ἕνεκα καὶ σήμερον συνελθόντας εἰς τὴν ἡμετέραν πόλιν εὐπροσώπως πάνυ χαίρετιζομεν διὰ τοῦ καλῶς ἡλθετε!

Τὰ ἐκπαιδευτικὰ συνέδρια καὶ αἱ ἐορταὶ δύνανται νὰ θεωρηθῶσι κατὰ πρῶτον ὡς ὑψηλοὶ τινες σταθμοί, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἴστανται πρὸς στιγμήν οἱ ἐκτελοῦντες τὸ μέγα καὶ δύσκολον τοῦτο ἔργον τῆς ἀνατροφῆς καὶ προπαρασκευῆς τῶν μελλόντων Ἑλλήνων, καὶ παρατηροῦν καὶ ἐξετάζουσι κατὰ πόσον τὸ ἐκτελεσθὲν ἔργον τῶν δύνανται νὰ κριθῇ ἐπιτυχές ἢ ὄχι. Δύνανται δέύτερον, καὶ τοῦτο εἶναι πολὺ σπουδαίτερον, νὰ θεωρηθῶσιν ὡς διδασκαλεῖα αὐτῶν τῶν διδασκόντων· διότι οὐδεὶς ποτε διδάσκαλος ὑπῆρξε τοσοῦτον τέλειος, ὥστε νὰ μὴ ἔχῃ καμμίαν ἀνάγκην, καμμίαν ἑλλειψιν. Ὁ μὲν στερεῖται μεθόδου, ὁ δὲ ὑπομονῆς, ὁ δὲ τρόπων ὥστε δὲν ἀποβαίνει σεβαστὸς καὶ ἀγαπητὸς, ὁ δὲ ζήλου, ὁ δὲ γνώσεως καὶ οὕτω καθέξῃς. Ἐπειτα φύτει ὅπως τὰ λιμνάζοντα ὕδατα διὰ τὴν στασιμότητά φθειρόνται, οὕτω καὶ ὁ διδάσκαλος πάντοτε μόνος ἐργαζόμενος, πάντοτε τὰς αὐτὰς μεθόδους ἐφαρμόζων, τὰ αὐτὰ διδάσκαλον καὶ πρὸς τὰς αὐτὰς δυσχερεῖς παλαιὰν, ἀποβάλλει κατὰ μικρὸν τὸν ζήλον, ἐκείνο τὸ θεῖον πῦρ, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἔχῃ πάντοτε ἐν τῇ ψυχῇ του, ἵνα τὸ μεταδίδῃ καὶ εἰς τὰς τῶν μαθητῶν του, τὸ δὲ εὐγενέστατον καὶ ἐθνικώτατον ἔργον του ἀποβαίνει δι' αὐτὸν κοινόν τι καὶ σύνθηρος ἀσχόλημα, ἡ δίψα αὐτοῦ πρὸς κτῆσιν νέων βιβλίων καὶ γνώσεων κατὰ μικρὸν ἐλαττοῦται καὶ ἀπὸ ἐμπνευσμένου ἱεροφάντου καὶ διδασκάλου τῆς νέας γενεᾶς γίνεται σὺν τῷ χρόνῳ συνήθης βιοπραλότης. Πάντα ταῦτα τὰ κακὰ ἐλαττοῦνται ἢ καὶ ἐξαφανίζονται καθ' ὁλοκληρίαν διὰ τῆς συχνῆς ἐπικοινωνίας καὶ συναναστροφῆς τῶν διδασκάλων πρὸς ἀλλήλους. Διότι εἰς ταύτας συνάπτονται σχέσεις γνωριμίας καὶ φιλίας καὶ οὕτως ἀναπτύσσεται ἀμοιβαία ἐκτίμησις καὶ βοήθεια· εἰς ταύτας βλέπει ἕκαστος ὡς ἐν κατόπτην τὰς ἀρετὰς ἢ τὰ ἐλαττώματα αὐτοῦ καὶ παρακινεῖται εἰς διόρθωσιν αὐτῶν· εἰς ταύτας παρατηρεῖ τὰς διαφορὰς διδασκαλικὰς μεθόδους, καὶ τὰ διάφορα διδασκτικὰ μέσα καὶ ἔμχ τοὺς καρποὺς ἐκάστου τούτων· εἰς ταύτας μαθαίνει πῶς οἱ κράτιστοι τοῦ ἔθνους διδάσκαλοι καὶ ἐπιστήμονες καλλιεργοῦσι τὴν ἐπιστημονικὴν ἀλήθειαν καὶ καθιστοῦσιν αὐτὴν εὐληπτον, σαφὴ καὶ προσιτὴν εἰς πᾶσαν διάνοιαν, οὕτω δὲ λαμβάνει ἀφορμὴν νὰ ἐπεκτείνῃ τὰς γνώσεις καὶ πλουτίσῃ καὶ ἀναπτύξῃ τὴν διανοίαν αὐτοῦ· εἰς ταύτας λαμβάνει σαφὴ αἰσθησιν τῆς μεγάλῃς ἐκτάσεως τοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον αὐτὸς καὶ οἱ συνεργάται αὐτοῦ, ὑπομονητικῶς καὶ φιλοπόνως ὅπως αἱ μέλισσαι, ἐκτελοῦν πανταχοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου ἐνταῦθα αἱ μονάδες γίνονται μονάδες, αἱ δυνάμεις αἱ ἰδιαιτέρως ἐκάρτη ἐργαζόμεναι καὶ διὰ τοῦτο πολλὰς πλημμελῶς, πάντοτε δὲ σκεδόν ἀσθενῶς, ἐνοῦνται καὶ καθίστανται δυνάμεις τεραστία καὶ ἐπιβάλλουσαι, ἀλλὰ πρὸ πάντων μεθοδικῇ, σκόπιμῳ καὶ σαφῇ συναίσθησιν ἔχουσαι τῆς μεγάλῃς ἀποστολῆς τῆς Ἑνταῦθα κατανοεῖ ἀριστα, ὅτι αὐτὸς μετὰ τῶν ὁμοίων συνεργατῶν εἶναι δυνάμις ἐθνικὴ μεγίστη, ὅτι εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἔχει ἀναθέσει ἡ Πατρίς ὅτι τιμωτάτων ἔχει, τὰς χρηστὰς ἐλπίδας τῆς, τὰ τέκνα τῆς, δηλ. τοῦς μελλόντας ὑπερασπιστὰς τῆς, τοὺς μελλόντας στύλους τῆς· ὅτι ἀφοῦ αὐτὸς ἐκουσίως ἐξέλεξε τὸ μέγα καὶ ἐθνικὸν τοῦτο ἔργον, καθήκον ἔχει καὶ ὡς ἄνθρωπος καὶ ὡς Ἕλληνας ἀγωνίζεσθαι ἀδιαλείπτως καὶ πάσῃ δυνάμει, ὅπως καταστήσῃ αὐτοῦ, καὶ ὅτι τότε μόνον θὰ κατορθώσῃ ἑλληνιστὶ τοῦτο, ὅταν τελειοποιήσῃ ἐαυτὸν κατὰ πάντα τοιοῦτον, ὥστε νὰ δύνανται παρηρησιᾶ νὰ λέγῃ μετὰ τοῦ θεοῦ Παύλου «Παρακαλῶ ὑμᾶς, ἀδελφοί, μιμηταί μου γίνεσθε».

Τοιοῦτοι ὁμολογοῦνται πανταχοῦ καὶ πάντοτε οἱ σκοποὶ τῶν συνεδρίων τούτων, καὶ διὰ τοῦτο ἄξιοι πρηνὸς ἐπαινοῦ πρέπει νὰ νομισθῶσιν οἱ ἀναλαβόντες νὰ συγκαλέσωσιν αὐτό, ὅτι πολλὰ περ' ἡμῖν εἶναι τὰ ἔχοντα ἀνάγκην διορθώσεως, τοῦτο οὐδεὶς ἀρνεῖται. Ἰδίως δὲ θὰ ἐπεθύμουν ἀπὸ Πάτριος

νὰ συστήσουν, ὅπως καὶ ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ καὶ ἐν τῇ ἀλυτρώτῳ Ἑλλάδι σπεύδωμεν βραδέως καὶ μὴ ἐπιχειρῶμεν ἀποτόμους μεταβολὰς καὶ ἀνατροπὰς προγραμμάτων καὶ συστημάτων· διότι τὰ σχολεῖα, ἐν οἷς διαπλάττονται καὶ διαμορφοῦνται αἱ μέλλουσαι τοῦ ἔθνους ἡμῶν γενεαί, δὲν εἶναι τὸ κατάλληλον ἔδρανον νὰ πειραματίζωμεθα διαρκῶς ὅτι ἐδοκιμάσθῃ καὶ ἐπέτυχῃ ἀλλοῦ, δύνανται καλλίστα νὰ ἀποτύχῃ περ' ἡμῖν. Ἡ δὲ ἀληθὴς πρόοδος καὶ ἐπὶ τούτων καὶ ἐπὶ ἄλλων συνίσταται οὐχὶ ἐν τῇ ἀνατροπῇ τῶν κρατούντων προγραμμάτων, ἀλλ' ἐν τῇ κατὰ μικρὸν συμπληρώσει καὶ διορθώσει αὐτῶν. Ἡ δὲ ἀλήθεια αὕτη ἰσχυρῶς μέλιστα περ' ἡμῖν, τοὺς ὁποῖους τὸ μέγα καὶ εὐκλεές παρελθὼν ἔλκει τοσοῦτον ἰσχυρῶς πρὸς ἑαυτό, ὥστε ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς καὶ τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα καὶ τὸ φιλελεύθερον πολίτευμα, καὶ τὴν ποικίλην μόρφωσιν καὶ διὰ καὶ τὴν γραφομένην ἡμῶν γλῶσσαν. Διὰ ταῦτα πάντα οὐδὲν ἐπ' ἀληθείας ἡμποροῦμεν ἐπωφελῶς καὶ ἀποτελεσματικῶς νὰ μετακινήσωμεν, ἀν μὴ συγχρόνως ἀποβλέπωμεν καὶ φροντίζωμεν νὰ συμβιβάζωμεν τὴν ἐπιζητούμενην μεταβολὴν μετὰ τῆς ἱστορίας καὶ τῶν ἀπαιτήσεων αὐτῆς. Ἡ ἀλήθεια αὕτη πολλὰς παρεγνωρίσθη περ' ἡμῖν καὶ πολλὰς ἐτιμωρήθημεν δι' αὐτό· εὐχόμεθα δὲ καὶ ἐλπίζομεν, ἵνα τὸ νῦν συνέδριον διδάχθῃ ὑπὸ τῆς πείρας ἐπιδιώξῃ καὶ ἐπιτύχῃ τὰ ἀληθῶς συμφέροντα εἰς τὴν παιδείαν καὶ τὴν Ἑλλάδα.

ΕΚΑΤΟΝ ΕΤΗ ΑΠΟ ΤΗΣ ΠΤΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΟΥΛΙΟΥ 1804—1904

Α'.

Κοῦγκι καὶ Μπίρα

Τὸ τετραχώρι—τὸ Ζούλι, ὁ Ἀδαρικός, ἡ Σαμωνίδα, αὐτὴ ἡ Κιάφα ἡ ἰσχυρὰ ἐγκατελείφθησαν. Ἐπὶ τῆς Μπίρας δὲ καὶ τοῦ Κοῦγκι, ὅπου οἱ Σουλιῶται ἀπεσώθησαν, συγκροτεῖται ὁ ὕστατος ἀγών.

Ἐπὶ τοῦ λόφου δὲ τοῦ Ἀγίου Δονάτου καὶ ἐπὶ τῆς ἀγρίας κορυφῆς τῆς Ράχως τῆς Ἀστραπῆς ὀχυροῦνται τοῦ Τεπελενλῆ οἱ στρατιῶται. Αἱ ἀπειλαὶ αὐτοῦ, αἵτινες γνωστὸν ἦτο ὅτι δὲν ἔμενον ἀπακταί, πρὸς τῆς Ἡπείρου τοὺς μπεήδες, αἱ ὑποσχέσεις πρὸς τοὺς παλαιστὰς, γινώσκοντας ὅσον πλουσίως ἤλειπε τοὺς ὑπὸ τὰς σημαίας του στρατευομένους, ὁ πόθος νὰ ἴδωσι τοὺς Σουλιώτας νὰ προσκυνοῦν, ἡ χαρὰ ἡ θηριώδης καὶ ἡ ἐλπίς τοῦ νὰ σπράξωσι τοὺς ἐκ τῆς πείνης καὶ τῆς δίψης ὀλιγοβίους Σουλιώτας καὶ νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τοὺς οἴκους τῶν οἱ φευγκέων, μετὰ ὅπλα κεκοσμημένοι καὶ ἀνιχνωτικῶς τὰς γυναῖκες ἄγοντες τῶν πολυθρήνων παλαιστῶν, συνήγαγον ἐπὶ τοῦ ὄρους τῆς Γούρας στίβον ἄμετρον τοῦ ἀβραμικῶ ἔθνους τοῦ φιλοπολεμοῦ καὶ καλίστα λαφυρτζιοῦ.

Ἐπὶ τῆς Ράχως τῆς Ἀστραπῆς, ὅπου μακρὸν χορὸν πυρίνα ὀχυροῦνται δακμόνια—τῶν κεραυνῶν ἡ χάρις μετὰ τρομαρῶν βροντῶν τοὺς ὄρεας σχίζουσα τοῦ λόφου βράχους—τηλεβόλοισι καὶ ὑπὸ ἑλλαν ἀνιχνωτικῶν, ἀνιχνωτικῶν τοῦ Ἀλῆ διὰ τοῦ γιγανθίου ἀναγκάζομένων, διεθυνομένη βάλαι φλογίνης σφίρας κατὰ τῶν ἀσθενῶν τοῦ Κοῦγκι καὶ τῆς Μπίρας προμαχῶν καὶ ἐπὶ τὰς κερκίδας τῶν Σουλιωτῶν.

Οὗτοι μὲν τεχνάζονται πρὸς σωτηρίαν, εἰς τὰς πρὸς βορρᾶν ὅπως τῶν βράχων καὶ εἰς τὸ μέγα τοῦ Κοῦγκι σπηλαῖον καταφεύγοντες, ἡ ὑπὸ καλύβας χημαλὰς στερεὰς διὰ στέγης ἐκ δοκῶν καὶ ἔκλων καὶ χώματος πυκνοῦ σωζόμενοι ἀπὸ τὰς ἐπισκηπτύσας σφίρας. Ὅπισθεν δὲ τῶν βράχων ἡ τῶν τειχισμάτων, μετὰ τοὺς ὀρθαλμοὺς ἀνετείλει πρὸς τοὺς ἐχθροὺς μένουσιν ἑτοιμοὶ πρὸς τὰς ἐφόδους ἐκείνων. Ἀλλ' οἱ Σκιπταράκι, γενναῖοι εἰς ἀπειλὰς πέραν βολῆς τουφεκίου βαλλόμενες, ἀναμένουσιν, ὅταν καὶ ὁ ὕστατος

Σουλιώτης πέση ἐκ τοῦ λιμοῦ νεκρός, νὰ πατήσωσιν ἀγέρω-
χοι τ' ἀμυντήρια ἐκείνων.

Ὁ λιμός ἀληθῶς πολέμιος φανερός ἀλλὰ ἀσύλληπτος καὶ
ἀκαταπάλαιστος, ὡς αἱ νυκτερίδες ἐκείναι ἄλλων χωρῶν
ναρκώνουσιν διὰ τῆς δηλητηριώδους ριπῆς τῶν πτερύγων
αὐτῶν ἐκμυζῶσι τὴν ληθαργούντων τὸ αἷμα, οὕτω μέχρι
θανάτου σχεδὸν ἀπεμύζῃσε τὴν ζωὴν τῶν προμάχων τῆς τι-
μῆς τοῦ Σουλίου καὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς ἐαυτῶν. Τὰ ζῆζ
πάντα κατέφαγον τὰ μισρά, καὶ τὰ ὅσα ἔπειτα αὐτῶν
καὶ τὰ δέρματα ὡς βουλιμιῶντα ἐν χειμῶνι θηρίῳ καὶ τοὺς
θυσάνους τῶν δένδρων καὶ τὸν τρυφερὸν φλοῖον καὶ τὴν χλόην
αὐτὴν τὴν βρυώδη ἐπὶ τῶν ἀποκρήμων βράχων ἀνέροντας
ἔλειχον. Καὶ ἡ δίψα, ἔχιδνα μὲ γλῶσσαν πυρίνην, κατέ-
φλεγε τὰ σπλάγχνα αὐτῶν, καὶ ἐκρέμων εἰς λάκκους τῶν
βράχων, ὅπου ὀλίγον ὄμβριον ὕδωρ εἶχε τυχὸν ἀποτα-
μιευθῇ, διὰ σχοινίων ρακώδη ὑφασμάτων τεμάχια, καὶ
ἀπεμύζων σταγόνας τινάς, ὡς τὸ μεμκραμμένον φυτὸν κμ-
μίαν δρόσου βανίδα. Ἡ ἐν μέσῳ μυρίων κινδύνων, ἀπὸ τῶν
πολεμίων καὶ ἀπὸ τῶν κρημνῶν, κατήρχοντο εἰς τοὺς τρο-
μεροὺς πρὸς δυσμὰς χειμάρρους διὰ νὰ πῶσιν ὕδωρ πολλά-
κις αἱματοδοφές.

Καὶ ὅμως τὰ σκέλεθρα ταῦτα δὲν διαλέγονται περὶ διαλ-
λαγῆς, ἐπὶ μῆνας δὲ τρεῖς ἀπὸ τῶν ταπεινῶν ὀχυρωμάτων
παρατείνουσι τὴν ἀμυναν, κεκρυμμένους δὲ ὀπίσω ἀπὸ με-
τερίτια πρόχειρα κρατοῦσι τοὺς τολμηροτέρους τῶν τουρ-
καλβανῶν. Ὁ Βελῆ πασᾶς προβαίνει ἀσφελῶς μὲν ἀλλὰ
βραδέως, ἀλλ' ὁ πατήρ αὐτοῦ, τὸ θράσος ἀκόμη τοῦ ἄλ-
λοτε ληστοῦ διασφῶν, ἐλθὼν ἠπόρησε πῶς τοσούτους μῆ-
νας πολιορκούντες δὲν κατεπάτησαν τάνισχυρα τεῦχε τῶν
Σουλιωτῶν τοιχίδια. «Χαράμι νὰ τοὺς γείνουν τὰ ταῖνια
ποῦ παίρνουν καὶ ὁ λουφές». Γλῶσσαι ἀμυγδαλάτου πρὸς
τοὺς ἵππους του· ἀλλ' αὕτη παροξύνει τοὺς δούλους. Τὸ
κτῆνος ἔχει τὴν φιλοτιμίαν ἐν τῷ στομάχῳ. Σφοδρὸς λοι-
πὸν τηλεβολισμός κατὰ τῶν διδύμων σουλιωτικῶν λόφων,
ἀπὸ τουφεκίου δὲ βολῆς ἀπὸ πυροβολήσαντες, τὴν σπά-
θην κρατοῦντες εἰς τοὺς ὀδόντας καὶ εἰς τὰς χεῖρας τὰ πι-
στόλια, πῦρ πνέοντες ἀπὸ τῶν ὀμμάτων, μετὰ φρικτῶν
ὠρυγμῶν, λύκων ἀγέλη, ὠρμησαν ἐμπρός.

Ἄλῃ πασᾶ, ἐλησμόνησας τὴν 20 Ἰουλίου τοῦ 1790.
Καὶ τώρα, ὅπως τότε, οἱ Λιάπιδες καὶ οἱ Τόσκιδες σου,
καὶ αὐτοὶ οἱ ὀνομαστοὶ εἰς ἀνδρείαν τσοχανταρτζοὶ σου καὶ
οἱ μπένδρες σου τῆς Ἀρβανιτικῆς ἐμίαναν μὲ τὸ ὀυπαρὸν αἷμα
τῶν τὸ ἀγνόν χῶμα τῆς ἐλληνικῆς τιμῆς. Καὶ τώρα, ὅπως
τότε, ἔμποδος κατηρχυμμένους φεύγεις, ὥστε διώκει σε ἡ
ψυχὴ τοῦ Σουλίου. Ἰσχυρὲ πανοῦργε, δὲν εἶσαι ὁ σεισμὸς ὁ
τὴν γῆν πᾶσαν τινάσσων ὡς ἱμάτιον καὶ τὸ πᾶν κατερει-
πώνων. Οἱ Σουλιῶται δὲν θὰ καμφθῶσιν ὑπὸ τὴν δύναμιν
σου· στῦλοι τοῦ Παρθενῶνος περικαλλεῖς διακλονοῦσιν ἀλλὰ
δὲν ἀνατρέπουσιν αὐτοὺς ὁ πᾶντ' ἀφανίζων χρόνος καὶ αἱ
ἀνθρώπιναι ἐπὶ ἡρείαι. Ἄλλη δύναμις τῆς θείας θελήσεως
γέννημα, ἡ πείνα, εἰς συνθηκολογίαν ἠνάγκασε τοὺς ὑστά-
τους τοῦ Σουλίου προασπιστάς.

Θὰ ἐγκαταλίπωσι τὴν ἀκρόρειαν αὐτὴν, θρόνον ἀδαμαν-
τόδετον, ἐφ' οὗ μεγαλειότητ' ἐβασίλευσεν ἡ Ἀρετὴ. Δὲν
θ' ἀντηχῇ πλέον ἐδῶ τὸ τουφεκίον, ἀστραπὴ κερκυνοδόλος
πρὸς τὴν κρυγὴν συναυλοῦσα τοῦ αἵτου· δὲν θ' ἀκούεται
τὸ ἀνδρεῖον ἔσχα τὸ ὕμνου τὴν χαρὰν τῆς ζωῆς καὶ τὴν
τιμίαν τελευτὴν ἐν τῇ μάχῃ. Ἀπέρχονται μὲ τὰς τιμὰς τοῦ
πολέμου, τὰ ὅπλα φέροντες καὶ τὴν κινητὴν περιουσίαν αὐ-
τῶν καὶ διὰ τὰ δυσμετακόμιστα ἀποζημιούμενοι. Ὅρκιοι καὶ
βεβαιώσεις καὶ κατάραι ἐν τῇ συνθήκῃ ἀναγράφονται, τῆς
ἀπάτης ἐρείσματα. Ὁ Βελῆς-πασᾶς, καὶ οἱ λοιποὶ δεκα-
τρεῖς ἡγεμόνες τοῦ ἀληπασιτικοῦ στρατεύματος, ἀδλοὶ μου-
σουλμάνοι συνίτται, ἀτίμως καὶ ἀθέως ἀπὸ σκοποῦ, ἀξίως

τῶν διδυχμάτων τοῦ Ἄλῃ ἐπιπορευοῦσιν ὡς γνήσιοι μουσουλ-
μάνοι καὶ Ἀλβανοί.

Τὰ σπῆλαια δέ, τὰς ὁπὰς τοῦ Κοῦγκι καὶ τῆς Μπίρας
καὶ τὰς χθαμαλὰς καλύδας μὲ τὰς ἐτοιμορρόπους στέγας
καὶ τὰς θύρας τὰς σαθράς ἀφῆνουσι ράκη φέροντες ὑγείας,
καὶ εἰς δύο μεγάλας ομάδας καταβαίνουνσι τὸ ὀροπέδιον αὐ-
τῶν οἱ Σουλιῶται. Ἡ πείνα καὶ ἐντὸς ὑγρῶν καὶ στενῶν
ὀπῶν δίξιτα ἠφάνισε τῆς μορφῆς αὐτῶν τὴν ὑγιεινὴν χροι-
άν, καὶ ὠχροὶ βαδίζουσι, σκελετωδείς, ἀτονοὶ καὶ σχεδὸν πρὸς
ἀλλήλους ἄγνωστοι πλέον. Ἀλλὰ δὲν εἶναι ταπεινοί, δὲν
βλέπουσιν ἐξουθενωμένοι πρὸς τὸ παρελθὸν οὐδ' ἐπτοημένοι
καθορῶσι πρὸς τὸ πλῆρες κινδύνων μέλλον. Εἰς τὸ βάδισμά
των ὑπὸ τὴν ἀτονίαν διακρίνεται ἡ Σουλιώτικη λεβεντιά
καὶ τὸ βλέμμα των ἔχει τοῦ ἠθικῶς νικητοῦ τὴν ἀγερωχίαν.

Τῇ 12 Δεκεμβρίου τοῦ 1803 αἱ τὸ Κοῦγκι ὑπερασπίζουσαι
πικριαί, οἱ Τζαβέλλα, οἱ Δράκοι, οἱ Ζερβάται καὶ λοιπαὶ
ὀμόφρονες, ἐγκαταλείπουσι τὸ Σούλι, καὶ ἰσχυρῶς φρουροῦ-
σαι τοὺς ὁμήρους αὐτῶν, προνοητικαί, πρὸς τὴν μπέσα δυσ-
πιστοῦσαι τοῦ Τεπελενλή σπεύδουσι πρὸς τὴν Πάργαν. Εἰς
τοὺς ἀγρυπνοῦντας ἀσφαλῆς σύμμαχος ἔρχεται ἡ σωτηρία.
Ἀνέρχοντο δὲ ἤδη τοὺς καταφύτους ἐκ πορτοκαλέας καὶ
λεμονέας λόφους τῆς ἀνδρείας πόλεως οἱ Σουλιῶται, ὅτε
τετρακισχίλιοι ὑπὸ τὸν σιλιχτάρ Μπόταν Ἀλβανοί, χεῖμαρ-
ρος θολῆς γοργῆς ἐκ τῆς κοίτης τοῦ ἐξορμήσεως, περὶ τῆς
τύχης ἀδιαφοροῦντες τῶν εἰς τῶν Σουλιωτῶν τὰς χεῖρας ὁ-
μήρων μωχμεθανῶν, κατέφθασαν τοὺς πρόσφυγας καὶ προ-
σέβαλον αὐτοὺς σφοδρῶς. Οἱ ἀσθενεῖς, αἱ γυναῖκες, τὰ παι-
διὰ ἐσώθησαν εἰς τὴν Πάργαν ἅπαντες ἐγκαταλιπόντες εἰς
τῶν φιλαρπῆγων Σκιπετάρων τὰς χεῖρας τὰ ὑποζύγια μὲ
τὰ φορτία τὰ ἐπ' αὐτῶν. Εἰς τὴν ὀπισθοπορίαν δὲ ὁ Φῶτος
Τζαβέλλας, ὁ Δῆμος Δράκος καὶ ἄλλοι ἐπτά τυχόντες ἀν-
τέστησαν εἰς τὴν πρώτην τῶν Τούρκων ὁρμὴν, ὕστερον δὲ
καὶ οἱ λοιποὶ Σουλιῶται καὶ οἱ Πάργιοι βοηθήσαντες εἰς
ὑποχώρησιν ἠνάγκασαν αὐτοὺς—ὁ ὁμηρικὸς Ἡφαιστος, ἡ
ὁρμὴ τοῦ θεοῦ πυρός, εἰς τὴν κοίτην τοῦ συνωθοῦσα τὸν
ποταμὸν τὸν ἀκόσμως ἐκχειλίσαντα εἰς τὴν πεδιάδα.

ΤΩΝ ΠΑΛΑΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

Μία γράμη καθ' ἑβδομάδα

Ἡ γλῶσσα εἶναι κτῆμα βίου τοῦ ἔθνους καὶ κτῆμα ἰσθμῶν.
Ὅθεν πρέπει νὰ ἀνακαιρίζεται μὲ εὐλάβειαν καὶ ἡσυχίαν,
καθὼς ἀνακαιρίζονται τὰ ἔρα τῶν θεῶν, καὶ ὅχι μὲ τὴν
θορυβώδη καὶ τυραννικὴν αὐθάδειαν, μὲ τὴν ὅποیان ἐνφύση
τῆς Βαβέλ ὁ πύργος.

Ἄδαμάντιος Κοραΐς.

ΒΡΑΧΕΙΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Κ. Σ. Π. Ἀ γ ρ ῖ ν ο ν Ἐσταλῆσαν. Ἐμ. Α Χ α ν ῖ α.
Ἐλήφθη ἐπιστολή. Ι. Ν. Ψ Ἀ ρ ρ ῖ σ α ν Ἐὐχαριστοῦμεν. Τὰ
ζητηθέντα προσετέθησαν. Κ. Β. Μ ὁ σ χ α ν. Ν. Π. Ι. Ἀ μ-
β ο ὁ ρ ρ ο ν Φ. Ι. Σ. Κ ἔ ρ κ υ ρ α ν. Π. Π. Π ὁ φ ο ν. Ν
Τ καὶ Ἐμ. Στ (...) Ἀπεστάλησαν. Μ. Ο. Κ α λ ἄ μ α ς. Ἐλ-
πίζομεν ὅτι πάντες θὰ ἐκολούνησι προσκαλούμενοι τὸ ἔργον τῶν
κ. κ. ἐπιθεωρητῶν, Μ. Στ. Π ὁ ρ γ ο ν. Ἡ ἀνάγκη ἐπέβαλε τὴν
ἐλάττωσιν εἴθε δὲ πάλιν ἡ ἀνάγκη νὰ ἐξυψῇ τοὺς τρόπους τῆς αὐ-
τῆς. — Η. Μ. Κ. Κ. Ν. Μ. καὶ Ι. Κ. Τ ρ ῖ κ α λ α. Ἀτυχῶς
ἀδυνατοῦμεν νὰ συμμορφωθῶμεν πρὸς τὴν ὑποβληθεῖσαν παρακλήσιν
ἀπὸ ἐπαρκῆ ἀποστέλλομεν πρὸς τὸν Ἰον Εὐζ. Σύνταγμα παρ' οὗ
παρακαλοῦμεν νὰ τὸ λαμβάνητε. Ν. Φ. Σ ο ὁ ε ῖ. Θὰ τακτοποιηθῇ
ἐντὸς τῆς ἐβδομάδος.